

4

Historia Volsungorum

Svetice Reddita.

Cujus

Partem Tertiam

Consensu Facult. Philos. Aboëns.

Publico examini modeste subjiciunt

Mag. ADOLPHUS IVARUS ARVIDSSON

Histor. Univers. Docens

&

JOHANNES VON BECKER

Nobil. Stipend. Bilmark.s.,
Viburgenses.

In Audit. Philosoph. die 2 Maji 1821.

H. p. m. s.

ABOÆ, Typis Frenckellianis.

få framgång, om du ej hindrar det och kommer emot honom med en här och tager mig bort; ty med ingen Konung will jag hellre lefwa och bo, än med dig." "War wid godt mod, Konungadotter, sade han, förr skola wi pröfwa wårt mannas mod, än du blifwer honom gifwen, och härå will jag wäga mitt lif."

Kap. 17.

Helge faller Konung Hoddbrodd och ägtar
Sigrun.

Derefter sänder Helge män med rika skänker att wärfwa sig manskap, och stämmer hela håren till Rödberg 21). Nu dröjde Konung Helge der till des mycket folk hann till honom från Hedinsö 22); då kom ock till honom mycket krigsfolk fram ur Nörfasund 23), med wackra och stora skepp. Konung Helge kallar till sig sin Skeppsstyrman, som hette Leyf, och sporde om han hade räknat deras manskap. "Nu är icke lätt att räkna, Herre, sade han; ty de skepp som komne äro ur Nörfasund, hafwa tolf tusen man, och är dock det öfriga hälften större." Då mätte Konung Helge, att de skulle wända sig till den fjärd, som Warmöfjärd 24) heter; och så gjorde de. Nu kom öfwer dem en stark storm, och så hög sjö, att det war till hörans

des, då böljorna slog emot skeppsborden, nästan såsom då Bergen sammanstört. Helge bjöd dem att icke frukta eller minska seglen, utan hellre sätta dem ännu högre upp än förut. Då war det nära att wågen slagit öfwer dem, innan de hunno i land. Då kom Sigrun Konung Hognes dotter öfwan af landet med mycket folk, och wissade dem till en god hamn, den der hette Gnyपालund 25). Dessa tisdender sågo landsmännen och kom så öfwan af landet Hoddbrodds broder, hwilken rådde för den trakt som kallas Swaringshög 26). Han ropar på dem och spör, hwem som anförde detta myckna manskap. Sinfjotle står upp och hafwer hjälm på hufwudet skinnande som glas, och en brynja hwit som snö, spjut i handen med ett kostbart märke, och gullrandad skjöld framsför sig. Han förstod att tala med Konungar. "Säg, när du hafwer gifwit swin och hundar äta, och du råkar din qwinna, att hit äro komne Bölsumgar, och att en man finnes i hären den der heter Helge, och är det hans gamman att strida med framgång, medan du lyser träslinnan wid elden." Grane 27) sade: "icke månne du kunna måla mycket berömmwärdt eller weta förtälja fornsaker, då du så ljuger på höfdingar; sannare är, att du länge hafwer födt dig ute på marken med wargamar och dödat dina bröder; och är det underligt att du töres komma i hären med goda män, som dock har sugat blodet af månget

fallt as." Sin fjotle svarar: "icke måtte du klarligen minnas, huru du war trollqwinna på Warrinnsö 28), och sade dig wilja ägta mig, och wälde mig det embetet att wara din man; derefter war du Walkyria i Nsgård, och war det nära wid, att många skulle slås för din skull; men jag aflade med dig nio wargar på Lagauás 29), och war fader för dem alla." Graue sade: "mycket kan du ljuga: jag tror att du ej mågtar wara någons fader, sedan du wardt gälber af jättens döttrar på Thorsnás 30); och är du Konung Siggeirs styfson, och har legat ute å marken med wargar, och kom det dig all olycka uppå. Du dråpte dina bröder och wardt en elak slägtfrände." Sin fjotle svarar: "minnes du wäl, att du war mår åt hästen Graue, och red jag dig ett stycke wäg å Granwallen; sedan wardt du getapojke hos Jätten Solnir." Graumar sade: "hellre will jag trolla foglar på ditt as, än att längre tråta med dig." Då målte Konung Helge: "manligare wore för eder att slås än att tala sligt, som skam är att höra: och wäl äro ej Graumars sener mina wänner, dock äro de läcke män." Graumar rider nu bort emot Konung Hoddbrodd till Solfjoll; deras hästar hette Sweipud och Snegjud. De möttes i borgporten, och berättade han honom frigsridenderna. Konung Hoddbrodd war klädd i bronja och hade hjälm på hufwudet. Han spör hwilka

desse woro, "eller hwarföre äro de så wredgade?"
 Granmar säger: "här äro komne Bölungar
 och hafwa tolf tusen man wid landet och åtta tusen
 wid en ö, som heter Sak 31); men wid Grin-
 dir är det som mesta parten ligger, och förmodar
 jag nu, att Helge will släp." Konungen svarar,
 "görom då uppbud kring allt vårt rike och dragom
 emot dem; sitte nu ingen hemma som strida will!
 Såndom nu budskap till Grims 32) söner, Utle,
 Tunge, (Hogne 33) och Alf den gamle; de äro
 store stridsmän!" De möttes på det ställe som heter
 Frekaste 34), och wardt der ett hårdt slag.
 Helge går fram igenom Fylkingarne, så att der
 blef ett stort manfall. Då sågo de en stor skölds-
 möasflock, såsom i en eldslåga: der war Sigrun
 Konungens dotter. Konung Helge trångde sig
 fram till Konung Hoddbrodd och fäller honom
 under stridsmärket. Då målte Sigrun: "haf tack
 för detta werk; skifta må du nu dessa ländar. Är
 detta för mig en mycket lycklig dag, och skall du
 deraf erhålla heder och ryktbarhet, att du hafwer
 fällt en så stor Konung." Konung Helge fattade
 det beslut, att han qwardlef der länge; och fick han
 Sigrun, och wardt en widtfrågad och namnkun-
 nig Konung: och nämnes han ej vidare i denna saga.

Kap. 18.

Borghild swiker Sinfjotle.

Nu fara Bölungarne hem och hafwa mycket ökat sin ryktbarhet. Sinfjotle drog åter i härnad; han såg en fager qwinna och åträdde mycket att erhålla henne. Till denna qwinna friade äfwen Borghilds broder, hwilken Konung Sigmund ägde. De afgöra målet genom en strid, och faller Sinfjotle denna Konung. Sedan härjade han widt omkring, bestod många slagtingar och hade alltid seger. Blef han härigenom den namnkunnigaste och mest widtfrågade af alla män; och kom hem om hösten med många skepp och mycken rikedom. Han sade sin fader dessa riddningar, och denne åt Drottningen; men hon böd honom draga ur riket och wille hon ej se honom. Sigmund sade sig ej wilja låta honom fara, utan erbjöd henne böter för honom i guld och mycken egendom, ehuru han ännu aldrig bött för någon; och målte, att det war ingen fromma att tråta med qwinnor. Då hon nu härmed ej kom till wäga, sade hon: "Å skolen råda, Herre; ty det sames eder." Hon gör då graföl efter sin broder, med Konungens bifall, och tillrustar detta gästabud med mycken kostnad och öfwerflöd, och bjöd dit många utmärkte män. Borghild bar kring dricka åt männen; hon kom för Sinfjotle med ett stort horn och sade: "drick nu

styffon!" Hat tog hornet, såg deri och målte: "grumlig är drycken." Sigmund sade: "så mig hornet;" han tog det och drack ut. Drottningen målte: "hvarföre skola andra män dricka för dig?" Hon kom andra gången med hornet: "drick nu!" och manade honom med många ord. Han tog hornet och målte: "blandad är drycken." Sigmund sade: "så mig den." Tredje gången kom hon och bad honom dricka, om han hade Bölunga hug. Sinfjotle tog hornet och målte: "etter är i drycken." Sigmund sade: "låt läppen sila den, min son." Då var Konungen mycket drucken, och därför talade han så. Sinfjotle dricker och faller genast. Sigmund reser sig opp, och gick honom sorgen nära lifwet; han tog liket i sina armar och gick till skogen, och kom der till en wik. Här såg Konungen en man uti en liten båt; denne frågade om han wille låta föra sig af honom öfwer wiken: han jakade hårtill. Skeppet war så litet, att det ej bar dem alla, och liket wardt först öfwerfördt; men Sigmund gick långs wiken: och derwid förswann skeppet ur Sigmunds åsyn, och åfvenså mannen. Derefte for han hem, försköt Drottningen; och snart derefter dog hon. Sigmund rådde länge öfwer sitt rike, och tyckes hafwa warit en den störste kånge och Konung efter fordua seder.

Kap. 19.

Sigmund får Hiordis Konung Eilimes dotter.

Eilime har en Konung hetat, både rik och ryktbar. Han ägde en dotter, som hette Hiordis, den skönaste och wisaste af alla qwimor; och det sporde Konung Sigmund att hon war efter hans sinne. Han besöker Konung Eilime; denne tillrusfjar ett stort gästabud åt honom, om han ej resie dit med härfärd. Nu fara bud dem emellan, att han droge ut med wänskap, icke med härnad. Detta gästabud war tillagadt på bästa sätt och mycket folk ditkallade. Konung Sigmund kom nu till gästabudet, och spisade wägge Konungarne i samma sal. Dit war äfwen kommen Linge 35) Konungasonen, som ock wille blifwa Konungens mäg. Konungen såg nu, att de hade wägge samma ärende; tyktes ock weta, att han hade att wänta ofred af den, som finge affslag. Då mälte Konungen till sin dotter: "du är en klok qwinna, och jag har sagt dig, att du skall själf wälja dig man: wälj nu emellan två Konungar, och är det min wilja, som din är." Hon svarar: "swärt synes mig detta mål; dock wäljer jag den som ryktbarast är, och det är Konung Sigmund, ehuru han är mycket till ären kommen;" och wardt hon honom gifwen. Konung Linge for nu bort; men Sigmund erhööll Hiordis: blef då den ens dagen bättre förpläs

gadt än den andra. Derefter for Sigmund hem till Hunaland, och Konung Eilime, hans swärfader, med honom. Men Konung Linge och hans bröder samlade en här och drogo emot Konung Sigmund; ty ehuru de alltid kommit till korta, vetade dem dock detta. Wille de nu dämpa Bölsgungarnes öfvermod, och kommo till Hunaland. Då sände Konung Linge och hans bröder budskap till Sigmund, och utfordrade honom till slagning; emedan de ej wille själa sig på honom, ty de trodde sig weta att han ej skulle fly dem. Konung Sigmund swarade sig komma till striden, och sammandrog sin här. Hjordis warot fördd ut på skogen med en tjenstepiga, och många ägodelar med dem. Der blef hon medan slaget påstod.

Kap. 20.

Sigmund Bölsgungs sons fall.

Wikingarne lupo ifrån skeppen med en otalig här. Konungarne Sigmund och Eilime satte upp sina härtecken, och wardt då blåst i ludrarne. Konung Sigmund låter ock stöta i det horn, som hans fader hade ägt, och äggade fram sina män; dock hade Sigmund mycket mindre folk. Nu uppstod ett hårdt slag, och ehuru Sigmund war gammal stridde han dock kraftigt, och war alltid främst för sina män. Höll för honom hwarken sköld eller

A d n o t a n d a.

1) *Madr fyrir sér*, man för sig, ille appellatus fuit, qui sui juris & mancipii erat vir. Inde *mikill fyrir sér* virum significat validum, fortem & potentem.

2) *Lífade*, placebat; a verbo Islandico *líka*, placere, derivatum. Anglice: *to like*, Anglofaxon: *licean* vel *lician*, *licigean*; Gothice: *leikan*, *galeikan*; Belgice: *liken* (Confer: E. LYE, *Dictionary Saxonico & Gothico-Latinum*. — J. IHRE, *Glossarium Sviogothicum*. — ULEILAS, *Jesu Christi Evangelia*; Luc. 1: 3). Neque vocabulum Svecanum *lífa*, usu hodierno quamvis fere detritum, in antiqua hacce lingua raro occurrit.

3) Singularis illa est linguae Islandicae indoles, ut in orationem directam obliqua illa transeat. Cujus transmutationis exemplum hic & innumeris locis habes. Videtis: *Anvisning till Isländiskan efter Nordiska Fornspråket*, af E. C. RASK. Stockholm, 1808; p. 223, §. 422.

4) *Hunaland*. Variæ sunt variorum de situ hujusce regionis sententiæ, & diversa Hunniæ nomine occurrunt loca. In Palatinatu inferiori, inter Rhenum, Mosellam & Naham collocat eandem *Irenicus*, Libr. I. Cap. 35 sermonem injiciens Hunniæ gentis. — *Socrates* vero *Scholasticus* hunc populum Burgundionibus imminere eorumque finibus

inflare, perhibet. Αποτρεφονται τῆτοις συνέχως το εθνος των ἔνων επερχομενον, ελεηλατεῖ την χαρσαν αυτων και πολλες πολλακις αυτων ανηρουν. (SOCRATIS, *Histor. Ecclesiast.* Lib. 7, cap. 30, pag. 371. Moguntiae, 1677). — O. Verelius Smalandiae confinem Hunniam facit (dubitanter tamen in re difficili versatus), cum Reidgothiam & Smalandiam ejusdem terrae diversa fuisse nomina approbat (Vid. *Not. ad cap. 10 Histor. Hervoriana*, p. 121); alio autem loco (p. 5), ex auctoritate Historiae Vilkinensium, Russiam quoque Hunniam esse denominatam diserit. — Et Saxo quidem *Grammaticus*, in vita Frothonis tertii regis Danorum, Ruthenos Hunnosque pro iisdem accipit (SAXO GRAMMATICUS, *Historia Danica*. Edit. Stephani; Sorae, 1644. p. 86 seqq.) — *Chronicon de gestis Normannorum in Francia* Hunnos "Scanziam, quae Northvegia dicitur", insulam inhabitasse memorat. (Vid. JAC. LANGEBECK, *Scriptores rerum Danicarum medii aevi*; Tom II. Hafniae, 1773). — Alii autem Hunniam vel Hunalandiam antiquissimam, utrumque sinus Bothnici latus, praesertim occidentale, occupasse censent; argumentis vero nituntur admodum infirmis, ex historia Sturløgi Laboriosi (Sturløgr Starfsames) c. 15-17 captis, quo loco *Hundingialandiae* solum mentio inferitur, eaque obscura & vacillans (Vid. P. SALANI *Not. ad Egilli Asmundique Historiam illu-*

Arandam; p. 88. Upsaliæ, 1693). — Confer: *Sögu Aismundar*, ex kallady ex Kappabani; *Observanda*, p. 25, Stockholmæ, 1732). — Quæ vero omnia nostram Hunniam vel Hunalandiam parum illustrant, *Torfæus* eam Reidgothiæ confinem fuisse affirmat. Cum vero Jutiam antiquitus Reidgothiæ nomine celebratam esse, fuisse monstraverit, & Hunniam ad austrum proximam, junctam conterminamque Franciæ posuerit, Holsatiæ eidem situm vindicat (*Torfæus*, *Historia rerum Norvegiarum*; Part. I, Libr. 10, c. 21; p. 439, 440). — Inter manuscripta Legati Arna-Magnæani, sub N:o 765, geographia occurrit vetus Islandica lingua exarata, quæ a parte Poloniæ orientali Reidgothiam & Hunniam sitas perhibet. Habet etiam *Fragmentum vetus Islandicum Historico-Geographicum de rebus Dano-Norvegicis*, apud *Langebeckium*, l. c. T. II, p. 36, hæcce verba: "En austr fra Polena er Reidgota land ok tha Huna land". — Collatis vero argumentis, quæ in medium protulerunt celeberr. *Sahm*, *Stephanus Bidronis* atque Eddæ Rhythmicæ P. II. editores Danici, nos quidem persvasi sumus Hunniam nostram Bataviæ quandam partem & adjacentis Germaniæ, in Vestphaliam usque & Franciam protensam, finibus suis contiguasse; notum quamvis sit diversis temporibus diversa loca hæc nomine innotuisse. Derivandumque videtur illud Hunniæ, (cujus regionis incolæ stirpis erant Fran-

IV

cicæ), a flumine *Unsingis* vel *Hunesa*; cui nostris adhuc diebus *Hunsiogow* (medio ævo *Hunesga*, *Hunsga* vel *Hunesgeowe* appellata) in Groningia, suum debet nomen (Videbis: P. F. Suhm, *Historie af Danmark*; Tom. 1, p. 156. — Ejsd. *Critisk Historie af Danmark*; Tom. 2, p. 207. — *Edda Sæmundar hinus Froða*; P. II, p. 86, 87 not. Havniæ, 1818. — *Hervararsaga ok Heidreks Kongs*; p. 256, 257. Hafniæ, 1785).

5) Åter hon sømt af åpplet. — Etiamsi celeberrimi viri *Biörnner* & *F. H. von der Hagen*, suis in versionibus hujus fabulæ, in eam inclinarent sententiam, ipsum regem pomi quandam partem comedisse; nos tamen, & Islandicæ linguæ genium & telam narrationis consulentes, non potuimus quin nobis persvasum haberemus, vocabulum hunc (illa) loco hocce negligentia & incuria omissum esse. Cujus rei causa idem vocabulum inferere non dubitavimus.

6) Ledungståg, (Islandice *leidningur*), expeditio navalis. — Uu Runungr led hung of hans skipa wiffir, statuit Runungr Waller, X Flukker, (confer: XI Flukker) Uplandz laghen, sum af Byrgher Magnusa son, åhrom åfter Ch. B. 1295 förbåttrådhes. Stockholm, 1607. — Vox duabus composita est partibus, quarum altera *leid* originem debet vocabulo Anglofaxonico *lith* (navis), unde *lithan* na-

vigare; & altera *angur* (angustus) coactionem indicat, cognataque est Persico-Græco *αγγυραγευσιν* & Latino *angariare*. (IHRE, l. c.; E. LRE, l. c.; Du CANGE, *Gloss. ad Scriptor. med. & infim. Latinit.*)

7) Observatu quidem est dignissimum *sectionem* quam vocant *Cæsaream*, apud veteres Septentrionis populos adhibitam fuisse. Eandem Græcis quoque & Romanis fuisse notam, ab iis tamen, ut videtur, mortua solum jam matre auxilio sumtam, multis firmare licet iudiciis & testimoniis. 1:0 Legitur apud Virgilium, *Æneid.* L. X, v. 315, hæcce: "Inde Lycam ferit, exsectum jam matre peremta"; quo observavit loco *Servius*, Virgilii commentator: "Omnes qui secto matris ventre procreantur, ideo sunt Apollini consecrati, qui Deus medicinæ, per quam lucem fortiuntur, est." (*Virgilii Maronis Bucolica, Georgica & Æneis, cum commentariis Donati & Servii.* Basileæ, 155; p. 788). — 2:0 Varias quidem in medium proferunt eruditi etymologias, cognomen *Cæsaris*, familiæ *Juliae*, explicantes, *Servius ad Virgil. Æneid.* L. I, v. 286; l. c. p. 186. "Cæsar dictus, . . . (vel) quod avus ejus in Aphrica manu propria occidit elephantem, qui Cæsar dicitur Pœnorum lingua." Confer: *Æneid.* L. XI, v. 743; l. c. p. 900. — *Æl.* SPARTIANUS, in *Ælio Vero*, c. 2: "Cæsar (vel) ab elephanto, qui lingua Maurorum *Cæsa* dicitur, in prælio cæso, appellatus est." (*Historiæ Romanæ Scriptores Latini veteres*, Tom. II. Ge-

VI

nevæ, 1623, p. 294. — S. POMPEI, FESTUS, *De verborum Significatione*. Apud P. Santandream, 1593, p. 28). Inprimis vero eam adamant, quæ a laudata sectione cognomen celebratum derivat. Illustrant hæc: ÆL. SPARTIANUS l. c. "Cæsarem, . . . cum qui primus sic appellatus est, putant dictum, quia mortua matre, sed ventre cæso sit natus". — SERVIUS *ad Virgil. Æneid.* I. 286; l. c. p. 186: "Cæsar, quod Cæso matris ventre natus est." — *Id.* Æneid. X. v. 315; l. c. p. 788: "Qui primus de Cæsarum familia fuit, ex cæto matris ventre procreatus est, unde & Cæsar dictus est." — C. PLINII *Histor. Natural.* (Ed. Franzii, Lipsiæ, 1779), L. VII. c. 7 (9); p. 59, 60; "Auspiciatius enecta parente gignuntur; sicut Scipio Africanus prior natus, primusque Cæsarum a cæso matris utero dictus. Simili modo natus & Manilius." — C. JULII SOLINI *Polyhistor*, c. 4; Ed. M. A. Delrii, p. 16: "Defuncta parente, quod excisus utero in diem venerat, primus Romanorum Cæsar dictus est." — "Cæsares dicti, qui cæsa matre nascuntur". NONIUS, — ISIDORUS HISPALENSIS, *Originum*, L. IX, c. 3. Colonia Agrippinæ 1617, p. 77. "Cæsar dictus, quod cæso mortuæ matris suæ utero prolatus eductusque fuerit." — TERTULLIANUS, *de Anima*; Parisiis, 1616, c. 25, p. 490. "Possumus illos quoque recogitare, qui ex cæto matris utero vivi aërem hauserunt, Liberi" (forte: Laberii) "aliqui & Scipiones." Narrat Idem ibi-

Idem Scipionem Africanum majorem cæso matris Pomponiæ utero in lucem prodiisse. 3:º Etymologia cognominis familiarium Duillia, Fabia & Quintia, quod quidem *Cæso* fuit, idem testatur. Consentiant de etymo hocce rerum scrutatores. PLINIUS, l. c. "Qua de causa" (a cæso matris utero) "et *Cæsones* appellati." — FESTUS, L. 3. ed. cit. p. 22. "*Cæsones* appellantur ex utero matris exfecti." — C. TITIUS PRONUS, "*Kæsones* appellati sunt, qui e mortuis matribus exfecti erant," 4:º Etymologia prænominis *Servii*. — C. TITIUS PRONUS; "*Servius*, qui mortua matre in utero servatus est."

8) *Göthland*. Evincit rerum ratio, regionem vulgo *Reidgothiam* (*Reidgöthaland*) nuncupatam, nomine hocce insigniri. Dissentiunt vero inter se historice scrutatores, quinam imprimis terræ tractus eodem fuerint celebrati. In Smalandia, Svecana provincia, eam collocat celeb. *Verelius*, argumentis usus, nostro judicio, admodum levibus & vanis (*Not. ad Hist. Hervoræ*, p. 115); concedens tamen, ea quæ de Smalandia in medium attulit, alios ad Cimbriam sive Jutiam trahere (l. c. p. 121). — Evertit plane argumenta illius testimonium celeb. *Torfæi* (vid. *Seriem Dynast. & reg. Daniæ*, L. II, c. 1, p. 87), in vetustis membranis *Reidgotalandiam* ubique, nusquam *Ridgotalandiam* occurrere; qua appellatione imprimis ni-

VIII

titur hypothesis Vereliana. Perhibet præterea Snorro Sturlonides, regem Svecanum Dagum collectis copiis Reidgothiam petivisse, cujus terræ situm, a Svecia in occidente locat his versibus Thiedolfust:

Oc that ord
à aufr-vega
Vifa ferð
Frá vígi bar.

(*Konunga-Sögur af Snorra Sturlufsyni*. T. I. p. 25. Holm. 1816).

Exhibent duo membrana, penes Arnam Magnæum, in vita Ólafi Tryggvini, divisionem regnorum Ragnaris Lodbrochii, ubi Gothia Svecica a Reidgothia clavis verbis distinguitur. "Tok Biörn Jarnsida Uppfala ríki, Svithiod alla, oc hvart, tveggia Gautland, oc oll thau lond er thar liggia till. Sigurdr Ormr i Auga hafði Eygotaland oc allar eyjar, Skani oc Halland. Hvitferkr hafði *Reidgotaland* oc thar med Vindland." (*Torsæi Series*; p. 375). Ad rem satius explicandam id potissimum valeat, septentrionales terras in duas partes a majoribus nostris divisas fuisse, *Reidgothiam* (continentem terram) puta & *Eygothiam* (terram insularem). Testatur id his verbis *Edda* profana: "Þi than tíma var kallað allt meginland thar er þan (Odin) átti *Reidgotaland*, en eyjar allar *Eygotaland*." (Vid. *Snorra Edda*, ed. Holm, p. 195.

SUHM,